

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนวัดหนองขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนวัดหนองขอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนวัดหนองขอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ช่วงที่ 1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการที่ปรึกษา บุคลากรสถานศึกษาและสภานักเรียนของโรงเรียนวัดหนองขอนจำนวน 30 คน

ช่วงที่ 2. ประชากรที่ใช้ในการจัดสนทนากลุ่มเพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์สร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดหนองขอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1 ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งออกเป็น 2 ช่วง

ช่วงที่ 1 แบบสอบถามปัญหาการมีส่วนร่วมการบริหาร โรงเรียนของชุมชนตามแนวคุณภาพการศึกษา โรงเรียนวัดหนองขอนซึ่งประกอบด้วย ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านวิชาการ จำนวน 10 ข้อ ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ จำนวน 9 ข้อ ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านบุคลากร จำนวน 10 ข้อ และปัญหาการมีส่วนร่วมด้านบริหารทั่วไป จำนวน 8 ข้อ รวม 37 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อยและน้อยที่สุด ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.90

ช่วงที่ 2 แบบร่างการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำปัญหาในช่วงที่ 1 มาร่างเพื่อจัดกลุ่มสนทนา ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน

วิเคราะห์ให้เห็นในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน โดยใช้ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ตรงกันมา จัดเป็น ระบบ กลไกและกิจกรรมการพัฒนาตามวงจรเดมมิ่ง(PDCA) เพื่อนำไปใช้สังเคราะห์เป็น รูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของ โรงเรียนวัดหนองขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS คำนวณค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค(Cronbach) ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบ แบ่งออกได้เป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ปัญหาการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา ของ โรงเรียนวัดหนองขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1

โดยภาพรวมพบว่าการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านงบประมาณมีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆเป็นอันดับแรกปัญหา การมีส่วนร่วม ด้านบุคลากรมีปัญหาเป็นอันดับสองปัญหาการมีส่วนร่วม ด้านวิชาการมีปัญหา มากเป็นอันดับที่สามและด้านการบริหารทั่วไปมีปัญหาน้อยกว่าทุกปัญหา เมื่อนำมาพิจารณารายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านงบประมาณภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การ จัดปรับปรุงการใช้จ่ายมีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ
- 2.. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านบุคลากรภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าการ ดำเนินการทางวินัยมีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ
3. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านวิชาการภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าการ วางแผนจัดทำหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่นปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ
4. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านบริหารทั่วไป ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าการ ตรวจสอบการจัดกิจกรรมของโรงเรียนมีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบและสังเคราะห์รูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโรงเรียนวัดหนองขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

2.1 สังเคราะห์รูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐาน คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดหนองขอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขตผู้วิจัยได้นำ

ผลการวิเคราะห์จากการจัดสนทนากลุ่ม มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วม ของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โรงเรียนวัดหนองขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ นครสวรรค์เขต 1 มี 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน โดยออกแบบสำรวจ สร้าง เครื่องมือรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยใช้แบบสำรวจเป็น เครื่องมือหาความจำเป็น โดยมีภารกิจงานที่เป็นความรับผิดชอบของคณะทำงานและการประชุมเพื่อ กำหนดปัญหาทั้ง 4 ด้านของโรงเรียน โดยมีมาตรฐานที่ 14 เป็นเกณฑ์กำหนดเทียบกับสภาพที่เป็น ปัจจุบันของโรงเรียนเพื่อทราบปัญหา

ขั้นที่ 2 การเลือกประเด็นปัญหาเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ปรับปรุงและดำรงรักษาโดยเลือก แบบสอบถามข้อที่มีปัญหามากที่สุดนำไปสู่กระบวนการปรับปรุงข้อที่มีปัญหาน้อยให้ดำรงรักษาเพื่อ วางแผนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ถ้าแบบสอบถามไม่มีปัญหา也不需要เลือก ภารกิจการมีส่วนร่วม ตัดสินใจ ได้แก่การประชุม การวิเคราะห์ปัญหา การระดมความคิด การรับฟังข้อเสนอแนะและการให้ ความร่วมมือตอบแบบสอบถามอันจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง ให้ครอบคลุมภารกิจงานทั้ง 4 ด้าน ของโรงเรียนและ ตามแนวมาตรฐานที่ 14 ของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ขั้นที่ 3 การวางแผน(P)วิธีการเข้ามามีส่วนร่วมโดยจัดประชุมทำแผน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ พร้อมทั้งกำหนดภารกิจและกิจกรรมต่างๆให้ชัดเจน โดยมีคำสั่ง บันทึกการประชุม แผนงาน โครงการและกิจกรรมเป็นเครื่องมือดำเนินการ ให้ครอบคลุมภารกิจหลักของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติกิจกรรม(D) วิธีการในขั้นนี้เป็นการจัดประชุมผู้ปฏิบัติให้ดำเนินการ ไปตามแผนและมีการนิเทศ กำกับ ติดตามระหว่างการดำเนินงาน เครื่องมือ ได้แก่ คำสั่ง บันทึกการประชุม แผนงาน โครงการ และแบบรายงานระหว่างดำเนินการ ตามภารกิจงานหลักของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน โดยมีมาตรฐานที่ 14 เป็นเกณฑ์ปฏิบัติ

ขั้นที่ 5 การตรวจสอบประเมินผล(C)มีวิธีการคือจัดทำมาตรฐานประเมินภายใน ตัวบ่งชี้ ที่ชัดเจน เข้าใจตรงกันและสามารถตรวจสอบ มีคณะทำงานจัดทำแบบตรวจสอบและแบบประเมินผล เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ เกณฑ์การประเมิน แบบประเมินและแบบรายงาน ภารกิจตรวจสอบ ประเมินผล คืองานหลักทั้ง 4 ด้านของโรงเรียน เมื่อมีการตรวจสอบประเมินผลแล้วนำข้อมูลดังกล่าว ไปประกอบการตัดสินใจอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงแก้ไขพัฒนา(A) ขั้นนี้มีวิธีการประเมินเพื่อปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่ไม่ เป็นไปตามความต้องการหรือยังต่ำกว่ามาตรฐานตัวชี้วัด หากภารกิจงานใดเป็นไปตามเกณฑ์หรือสูง กว่าเกณฑ์ให้รักษาไว้ เครื่องมือ ได้แก่ เกณฑ์ ตัวชี้วัด แบบประเมิน แบบสอบถาม ตามภารกิจหลักตาม มาตรฐานที่ 14

ขั้นที่ 7 การมีส่วนร่วมรายงานผล มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการเรื่องมือ ได้แก่ การจัดทำเอกสาร แผ่นพับ สารสัมพันธ์ การประกาศทางหอกระจายข่าวของโรงเรียนและชุมชน เผยแพร่ในที่ประชุม แบบรายงานต้นสังกัด ภารกิจสำคัญในขั้นตอนนี้คือการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หลากรูปแบบเพื่อให้ทราบโดยทั่วกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตามแนวมาตรฐาน คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดหนองขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1 มีประเด็น สำคัญที่ควรอภิปรายโดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ

ช่วงที่ 1 จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม อภิปรายผลในแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมการปรับปรุงใช้จ่ายงบประมาณ มีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการให้ความสนใจการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนซึ่งอาจมีส่วนร่วมในการหารายได้มา สนับสนุนการศึกษาในโรงเรียนเป็นการปฏิบัติที่สนองต่อระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2547 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมิท(smith 1971) ที่พบว่า สมาชิกคณะกรรมการศึกษาจากประชาชนไม่เห็นด้วย กับเรื่องต่างๆ ที่ทางโรงเรียนดำเนินงานเพียงฝ่าย เดียว โดยที่คณะกรรมการไม่ได้มีส่วนรู้เห็น ฉะนั้นการบริหารงานด้านงบประมาณในโรงเรียนจึงต้อง ปฏิบัติด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ทุกเมื่อ และเป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ที่กำหนดหลักการบริหารงบประมาณไว้คือตรงตามหลักฐานและเงื่อนไข ถูกต้องตามระเบียบทันเวลาที่กำหนดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทุกขั้นตอนสอดคล้องบทบัญญัติ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการเงิน และการ ลงทุนเพื่อการศึกษา จำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรและสรรพกำลังทั้งปวงจากท้องถิ่น โดยบริจาคทรัพย์สิน ละทรัพยากรอื่น ให้แก่สถานศึกษาร่วมคิดตามการใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นไปอย่างโปร่งใส ได้แก่การเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นกำหนดทิศทางการจัดการบริหารงบประมาณให้ ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นการดำเนินการจัดหางบประมาณ วางเป้าหมายการดำเนินการครั้งต่อไป

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาข้อพบว่า การมี ส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรมีปัญหามากกว่าข้ออื่น ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ความเห็นที่ผ่านมา การ ปฏิบัติงานด้านนี้ยังไม่ชัดเจนมากนักส่วนมากเห็นว่าการบริหารจัดการด้านการบริหารงานบุคคลมี ปัญหาอยู่ในระดับน้อยอาจเป็นเพราะเห็นว่าควรเป็นเรื่องของผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินงานไม่ควร เข้าไปข้างง่าย โดยเฉพาะให้ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และแนวปฏิบัติด้านบุคลากรอาจทำให้ บุคลากรรู้สึกอึดอัดใจว่ากำลังถูกจับผิดและจะส่งผลกระทบต่อความรู้สึกว่าความสัมพันธ์ อันดีระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน โดยการส่งเสริมพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมด้วยการให้บุคลากรได้ไปศึกษาต่อหรือการ

ให้ไปอบรมและศึกษาดูงานต่างๆ สอดคล้องกับกลยุทธ์พิเศษ(2547) ในเรื่องการพัฒนาบุคลากรตาม แผนงานที่วางไว้การติดตามการประเมินผลการพัฒนาเป็นระยะๆต่อเนื่อง เป็นการพัฒนาบุคลากร สอดคล้องกับ สมพงษ์ เกษมสิน(2526) กล่าวว่า การประเมินผลนับว่าเป็นวิธีการที่สำคัญประเภทหนึ่ง ในกระบวนการการพัฒนาบุคลากร โดยการประเมินที่ดี ช่วยให้ทราบถึงอุปสรรคและวัดความสามารถ ในการพัฒนาบุคลากรซึ่งสามารถนำไปใช้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ในโอกาสต่อไปวิธีการให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมรับทราบข้อมูล กรอบการ ปฏิบัติงานของบุคลากร การเสนอแนวความคิดการตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรกำหนด แผนโครงการและกิจกรรมการประเมิน การมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมได้แก่การเข้าร่วมประชุมสัมมนา แนวทางการดำเนินงาน ร่วมจัดทำเครื่องมือ เกณฑ์การประเมินร่วมเป็น คณะกรรมการประเมินผลการ ปฏิบัติงานบุคลากร การมีส่วนร่วมประเมิน โครงการกิจกรรมของโรงเรียน การเข้ามามีส่วนร่วม ปรับปรุง แก้ไข พัฒนา ให้ข้อเสนอแนะวิธีการพัฒนาบุคลากร สร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรโดย วิเคราะห์งานที่ประสบผลสำเร็จและคงสภาพไว้

3. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การมี ส่วนร่วมของชุมชนเกี่ยวกับการวางแผนจัดทำหลักสูตร แกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่นมีปัญหา มากกว่าข้ออื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสัญญา อภิบาลกุล(2545) ที่พบว่าคณะกรรมการศึกษาขั้น พื้นฐานมีปัญหาการมีส่วนร่วมที่มาจากปัญหาส่วนตัว 5 ประเด็นได้แก่ 'ไม่ความรู้ ความเข้าใจ และ ประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาหลักสูตรและวิธีสอน ไม่มีทักษะการเป็นวิทยากร การนำบุคคลในท้องถิ่นมาร่วมสอนหรือการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นมีรายได้น้อยหรือฐานะทาง เศรษฐกิจค่อนข้างต่ำไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการที่คณะกรรมการศึกษาขั้น พื้นฐานรู้สึกว่ามีปัญหาการมีส่วนร่วมบริหารจัดการด้านวิชาการน้อยอาจเป็นเพราะเห็นว่าการบริหาร จัดการการศึกษานั้นเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียน ต้องดำเนินการอยู่แล้ว และที่ผ่านมาก็สามารถทำ ได้ดีในระดับหนึ่งซึ่งเห็นถึงความเห็นที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของประกอบ คุณารักษ์และคณะ(2532) และสัมพันธ์อุปลา(2541) พบว่าคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนมากมีภาระกิจที่ต้องรับผิดชอบ มากมายจึงเป็นเหตุให้ไม่มีเวลามากพอที่จะทุ่มเทให้กับการมีส่วนร่วมดำเนินงานตามหน้าที่ คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่ง พิมล มัชฌมบุรุษ(2531) ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์หลักสูตรท้องถิ่น ระดับประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอนผลการวิจัยพบว่าวิธีการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ปรับปรุงหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรก็คือการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ได้แก่การเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการสำรวจปัญหาและความต้องการร่วมกำหนดขึ้นตอนการทำงานร่วมเป็นคณะทำงาน วางแผนร่วมประชุมปรึกษาวางแผนการเสนอแนวทางและวิเคราะห์ทางเลือกการดำเนินงานการเข้า มาร่วมปฏิบัติกิจกรรมได้แก่ เข้ามาเป็นวิทยากร ผู้สังเกตการร่วมเป็นคณะทำงานให้บริการแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น การเข้ามามีส่วนร่วมการตรวจสอบ ประเมินผลได้แก่การเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและ

ประเมินผล การเข้ามามีส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไข พัฒนาได้แก่ การให้ข้อเสนอแนะ อภิปรายผล การให้ข้อมูลย้อนกลับ การช่วยดำรงรักษาสิ่งที่ดีไว้ให้ยั่งยืน

4. ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านบริหารทั่วไปโดยรอบอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การตรวจสอบการจัดกิจกรรมของโรงเรียนมีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เศรษฐา ชนะบุญ(2543) กล่าวว่าปัญหาการจัดกิจกรรมที่มีผู้ปกครองและประชาชนมาร่วมงานอาจ เนื่องจากข้อบกพร่องของโรงเรียนหลายประการเช่นขาดการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้ทราบ ไม่มีการชี้แจงนโยบายของทางโรงเรียนให้ชุมชนเข้าใจการวางตัวของครูที่จะทำให้อบรมวิชาการในการติดต่อประสานงานเป็นไปอย่างราบรื่น ทำให้ประชาชนเกิดความสับสนและพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมของโรงเรียน โดยการตรวจสอบการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ควรมีการชี้แจงขอบข่ายของการจัดกิจกรรมของโรงเรียน จัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมมีส่วนร่วมในการวางแผนและแสดงความคิดเห็น กำหนดตัวบุคคลให้เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม ร่วมจัดทำแบบประเมินสรุปผลการประเมิน รายงานผลการจัดกิจกรรมและนำกิจกรรมที่มีข้อบกพร่อง มาประชุมแก้ไข พัฒนากิจกรรมที่สำคัญต่อไป

จากการที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนวัดหนองขอน มี 7 ขั้นตอนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ วงศ์ใหญ่(2540)พบว่าปัญหาของผู้นำชุมชนและคณะกรรมการศึกษาคือการไม่เข้าใจบทบาทของตนเองและไม่มีความรู้เรื่องปัญหาและนโยบายการศึกษาใหม่ๆและมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สอนอง เครือมาก(2540)ที่พบว่าคณะกรรมการโรงเรียนที่ได้รับแต่งตั้งมีภาระกิจส่วนตัวมากไม่ค่อยมีเวลาให้กับโรงเรียนอาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดการประสานงานสัมพันธ์ที่ดีไม่เห็นความสำคัญของคณะกรรมการทำให้โรงเรียนขาดโอกาสได้รับการสนับสนุนในการจัดการศึกษาสอดคล้องกับผู้วิจัยหลายคนทำให้มีความเชื่อมั่นว่างานวิจัยครั้งนี้จะเป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของ โรงเรียนวัดหนองขอน และโรงเรียนอื่นๆสามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ช่วงที่ 2 จากการค้นพบการมีส่วนร่วมของชุมชนในภารกิจงาน 4 ด้านของโรงเรียนตลอดจนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คนนำมาประมวลผลสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนวัดหนองขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1 มีข้ออภิปรายดังนี้

การมีส่วนร่วมของโรงเรียนมีกระบวนการ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1.กำหนดประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ในภารกิจงาน 4 ด้านของโรงเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดจากขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งได้กล่าวไว้ดังนี้

การปฏิรูปการศึกษามีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็น คนดี มีความสามารถและความสุข การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายจะต้องมีอำนาจ ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่ง สอดคล้องกับกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเป็นไปตาม หลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ซึ่งให้มิ การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยให้มีเอกภาพเชิงนโยบายและมีความ หลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา การกระจาย อำนาจดังกล่าว ทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการในการบริหารจัดการโดยใช้หลักโรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ขอบข่ายงานบริหารที่เป็นนิติบุคคลประกอบด้วยงานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งาน บริหารบุคลากรและงานบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ.2546:6-9) สังกะระห์ปัญหา ตามภารกิจงาน 4 ด้าน โดยมีแนวมาตรฐานที่ 14 ของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) เป็นเกณฑ์เทียบ

2. ผลการเลือกประเด็น ยุทธศาสตร์ปรับปรุงและดำรงรักษา ในขั้นตอนนี้ เมื่อได้รับข้อมูลปัญหาการมี ส่วนร่วมของชุมชนกลับคืนมา ตามประเด็นภารกิจงาน 4 ด้านของโรงเรียนแล้ว จึงนำเข้าสู่กระบวนการ ตัดสินใจเลือกประเด็นที่มีปัญหามากเพื่อนำไปสู่กระบวนการปรับปรุงและประเด็นที่ปัญหาน้อย เพื่อนำไปสู่ การดำรงรักษา การดำเนินการในขั้นตอนนี้การแต่งตั้งคณะกรรมการจากทุกฝ่ายร่วมประชุม อภิปรายวิเคราะห์ ปัญหา เสนอแนวความคิดออกความเห็น ลงความเห็น เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องและแม่นยำ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชิตยา จันทพลานุรักษ์ (2536) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและพฤติกรรม การตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารใน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารมีแบบ พฤติกรรมตัดสินใจมากที่สุดแบบที่ 5 คือผู้บริหารมีการประชุมปรึกษาหารือ อภิปรายปัญหา ประเมิน ทางเลือกร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาแล้วทำการตัดสินใจร่วมกัน

3. การมีส่วนร่วมวางแผน (P) ในขั้นตอนนี้มีวิธีการดำเนินการเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ วางแผน ตั้งแต่การเข้าร่วมประชุม ร่วมแสดงความคิดเห็นระดมความคิด อภิปรายร่วมวิเคราะห์หาข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ร่วมกำหนดแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ประสิทธิ์ สุขขุม (2544) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบบทบาทการจกกิจกรรมพัฒนาชุมชน ของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอ่างทอง พบว่า โรงเรียนควรกำหนดนโยบาย จัดทำ แผนงานและโครงการให้ชัดเจน โดยผู้บริหาร ครู อาจารย์ และคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชนควรมี ส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดกิจกรรมรายละเอียดให้ชัดเจน จะทำให้การจกกิจกรรมพัฒนาชุมชนมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงานให้สอดคล้องกับปัญหาตามภารกิจงาน 4 ด้านของโรงเรียนและมาตรฐานที่ 14

4. การมีส่วนร่วมปฏิบัติ (D) ในขั้นตอนนี้เป็นวิธีดำเนินการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยจัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การปฏิบัติตามที่กิจกรรมกำหนด การร่วมนิเทศกำกับ

ติดตาม ดูแล การร่วมประชาสัมพันธ์ การให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนันท์ เพียงกระโทก (2546) พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนที่เป็นฐานในทุกด้านโดยมีส่วนร่วมในลักษณะความคิดและรวมทำและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภู่งศ์ ภู่อภรณ์ (2540) ได้วิจัยเรื่องการบูรณาการกิจกรรมการศึกษาในระบบ พบว่า วิธีการจัดกิจกรรมการศึกษาทั้ง 3 ระบบให้มีการบูรณาการร่วมกัน ต้องอาศัยชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานของ รัฐและเอกชน บุคลากรทางการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด การดำเนินการในขั้นนี้มุ่งหวังให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติร่วมลงมือทำอย่างแท้จริง โดยร่วมกับบุคลากรหลายๆฝ่ายในการพัฒนาโรงเรียนตามภารกิจงาน 4 ด้านของ โรงเรียนและแนวมาตรฐานที่ 14

5.การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล (C) ในขั้นตอนนี้เป็นวิธีการดำเนินงานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล โดยแต่งตั้งให้ชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล การดำเนินงาน โครงการกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สกุด หล้าปาวงศ์ (2540) พบว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ การเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเป็นบุคคล และคณะกรรมการในการตรวจสอบดูแลการปฏิบัติงานตามโครงการและกิจกรรมตามแผนงาน และร่วมกำหนดเกณฑ์ มาตรฐานการประเมินจัดทำแบบประเมินตามภารกิจงาน 4 ด้านของโรงเรียน

6.การมีส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไข (A) ในขั้นตอนนี้เป็นวิธีดำเนินการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนา การดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเริ่มตั้งแต่การประชุมแสดงความคิดเห็น ร่วมวิเคราะห์ผลการดำเนิน โครงการ กิจกรรมต่างๆร่วมกำหนดแผนการพัฒนาปรับปรุง แก้ไข ร่วมกำหนดเป้าหมายในอนาคตของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นาถอนงค์ ภิญญโชติ (2545) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนพีระยา-นาวิน ที่พบว่า ควรเปิด โอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและสนับสนุนการดำเนินการของศูนย์ตามสภาพความพร้อมของชุมชนและผู้ปกครอง

ภู่งษ์ ภู่อภรณ์(2540) ที่พบว่า ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะให้คำปรึกษาช่วยเหลือการจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียน ตามความต้องการของชุมชน สกุด หล้าปาวงศ์(2540) ที่กล่าวว่า การศึกษาที่ผ่านมายังไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชนแต่ละท้องถิ่นได้ตามปรัชญาและหลักการทางการศึกษา ถ้าหากอุปสรรคสำคัญยังคงดำรงอยู่โดยมิได้รับการแก้ไขปรับเปลี่ยนอย่างแท้จริง ร่วมประเมินผลตามแผนที่วางไว้ติดตามผลการปฏิบัติงาน ตามภารกิจงาน 4 ด้านของ โรงเรียนและแนวมาตรฐานที่ 14 เพื่อการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่สถานศึกษาและชุมชนต้องการ

สรุปได้ว่า การบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ต้องมีรูปแบบการปฏิบัติที่ชัดเจนและมีกระบวนการขั้นตอนที่เป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้แก่รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามวงจรเดมมิ่ง ที่เอื้อต่อการบริหารจัดการศึกษาทั้งบุคลากรภายในสถานศึกษาและชุมชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ดังเช่นงานวิจัยของ จุฑามาศ รอดภัย(2545)

ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารตามธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สนับสนุนว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนบริหารธรรมนูญโรงเรียน โดยใช้กระบวนการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจตน์ วัชชัยเรืองศรี (2545) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา พบว่า กระบวนการภายในของโรงเรียนของผู้บริหาร จะมีคณะทำงานที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผนเพื่อให้เกิดความคิดที่หลากหลายในการแก้ปัญหาและความต้องการคือ การวางแผนร่วมกันว่าจะต้องทำอะไร แต่งตั้งคณะทำงาน คณะกรรมการประเมินผล และร่วมมือแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามกระบวนการบริหารงานของเดมมิ่ง

7.การรายงานผล ในขั้นตอนนี้เป็นวิธีการดำเนินงานในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ สรุปรายงานผลการดำเนินงาน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ในรูปหนังสือราชการ แผ่นพับจดหมายข่าว ประกาศทางหอกระจายข่าวแจ้ง ในที่ประชุม เพื่อให้ทราบโดยทั่วกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดสวาท ยังแจ่ม พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา นครสวรรค์ พบว่า การจัดหาทุนช่วยเหลือโรงเรียน การช่วยเหลือดูแล ทรัพย์สินของโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบความต้องการของโรงเรียนการรายงานผลการ ดำเนินการของโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดาพร ปานกลิ่น พบว่า ผู้บริหารมีการดำเนินงานครบทั้ง 6 งาน โดยเฉพาะงานสัมพันธ์ชุมชน บริหารงานโดยมีการประชุมสัมพันธ์รายงานผลการดำเนินงาน แก่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลจากการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โรงเรียนวัดหนองขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านวิชาการควรจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้ด้านหลักสูตรทั้ง 8 สาระให้ชุมชนได้ทราบ การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สื่อ IT การสืบค้นทาง Internet การจัดการเรียนรู้โดยผู้ปกครอง การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านงบประมาณ ควรจัดตั้งกองทุนประจำโรงเรียนเพื่อนำดอกผลมาพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน มีการระดมทรัพยากรภายนอกมาใช้ในโรงเรียน เผยแพร่ความรู้ ระเบียบการเงินพัสดุและการควบคุมภายในให้ชุมชนได้รับทราบ

1.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านบุคลากรเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่

ให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ โดยเฉพาะบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในสถานศึกษาฯ ยังไม่มีระเบียบที่ชัดเจนออกมา และเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่อาจกระทบต่อขวัญกำลังใจของบุคลากรในสถานศึกษาได้

1.4 การมีส่วนร่วมด้านบริหารทั่วไป ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ ให้เกิดความตระหนักเรื่องความรักและความผูกพันของโรงเรียนกับชุมชนอันเป็นสถาบันหนึ่งที่ต้องช่วยกัน พัฒนา และดูแลรักษา ระดมทรัพยากรจากภายนอกมาซ่อมแซมหรือก่อสร้างเพิ่มเติม ไม่รอแต่งบประมาณจากรัฐอย่างเดียว

2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน

2.2 ควรวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อให้เกิดรูปแบบที่หลากหลายอันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของชาติสืบไป